


The work of Serhiy Zhadan through the prism of explication of elements of gonzo journalism



<p>Maria Ivantsiv, Department of Journalism E-mail: i.v.a.a.n.t.s.i.v.2.2.m@gmail.com, https://orcid.org/0009-0009-3885-6721 Vasil Stefanik Precarpathian National University, Shevchenko st., 57, Ivano-Frankivsk, Ukraine, 76000.</p>	<p><i>Citation:</i> Ivantsiv, M. (2023). The work of Serhiy Zhadan through the prism of explication of elements of gonzo journalism. <i>Social Communications: Theory and Practice</i>, 15(2). DOI: 10.51423/2524-0471-2023-15-2-4 © Ivantsiv, M., 2023.  Attribution 4.0 International (CC BY 4.0)</p>
---	--

Annotation

The article analyzes the problem of gonzo journalism and the explanation of its elements in the work of the Ukrainian writer and musician Serhiy Zhadan.

The work aimed to identify the elements of gonzo journalism in Serhiy Zhadan's work. We chose the hypothetico-deductive method, the inductive method, analysis, synthesis and survey as the primary research methods. We surveyed the Google Forms platform, which helped us determine the importance of conducting this study and draw conclusions based on the mentioned topic.

Respondents were 53 (100%) women and men over 18. All respondents are citizens of Ukraine. During the survey, we provided a short biographical reference to familiarize the respondents with the figure of Serhiy Zhadan and defined the main features of gonzo journalism. After that, we asked the respondents to answer three test questions and one question that required an extended answer.

1) «Do you consider it important to conduct research that would shape the characteristics of gonzo journalism in Ukraine?». The answer options are «yes» or «no».

2) «Are you familiar with Serhiy Zhadan's work?» The answer options are «yes» or «no».

3) «Do you think that Serhiy Zhadan's work contains elements of gonzo journalism?» The answer options are «yes», «no», and «not familiar with his work».

4) «If so, which of his works, in your opinion, contain elements of gonzo journalism?»

The study results showed that Serhiy Zhadan's work contains elements of gonzo journalism.

Keywords: *Serhiy Zhadan, gonzo journalism, creativity, explanation.*

Творчість Сергія Жадана крізь призму експлікації елементів гонзо-журналістики

Марія Іванців,

кафедра журналістики

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

(м. Івано-Франківськ, Україна)

Вступ

У світовому публічному просторі ведуться постійні дискусії навколо явища гонзо-журналістики. Незважаючи на це, гонзо-журналістика користується попитом серед реципієнтів і завойовує довіру аудиторії (Туришин, 2020). Важливо відзначити, що за час свого існування стиль гонзо трансформувався. Вульгарний стиль Гантера Томпсона (Thompson, 1970) змінився на різкий, подекуди агресивний і «вільний» спосіб зображення думок автора. Зараз стиль гонзо переважна більшість реципієнтів асоціює з нецензурованою свободою висловлювань, притаманною розмові віч-на-віч, що дозволяє читачу сприймати гонзо-журналістику як чесну й неупереджену форму висвітлення інформації. Наукових досліджень, які б висвітлювали гонзо-журналістику, ми не виявили. Особливо відчутний брак інформації щодо цієї теми в українському науковому просторі. Може виникнути хибна думка, що в Україні немає гонзо-журналістів. Варто додати, що багато авторів, які пишуть у стилі гонзо, відносять до літераторів (наприклад, Юрій Винничук (Винничук, 2013), Оксана Забужко (Забужко, 2006)). На нашу думку, одним з авторів, чії письменницькі роботи містять елементи гонзо-журналістики, є Сергій Жадан (Жадан, 2005). Оповідь у його окремих роботах ведеться від першої особи, порушуються найгостріші питання суспільства, їй притаманна гумористичність і комічність у поєднанні з постановкою проблеми й фактами. Автор детально описує навколишнє середовище, додає діалоги й портретність дійових осіб і дотримується предметності. Через брак досліджень гонзо-журналістики в науковому просторі, зокрема українському, ми не можемо скласти об'єктивну характеристику стилю гонзо, не вдаючись до його стереотипізації. Також до цього часу ніхто з кола дослідників не розглядав творчість Сергія Жадана в позалітературному ключі, а тому наукових праць, які могли б підтвердити приналежність певних робіт вищеназваного автора до гонзо-журналістики, немає.

З огляду на викладену проблему *об'єктом* дослідження було обрано творчість Сергія Жадана. *Предметом* статті стала творчість Сергія Жадана крізь призму експлікації елементів гонзо-журналістики.

Гіпотеза дослідження полягала в тому, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики.

Мета нашої наукової роботи полягає у виявленні елементів гонзо-журналістики у творчості Сергія Жадана.

Історія дослідження проблеми

Ураховуючи, що обрана нами тема досі не була досліджена науковцями, праці, які ми стисло аналізуємо далі, вважаємо дотичними до аналізованої проблеми.

Гонзо-журналістика виникла наприкінці 60-х років ХХ століття в Сполучених Штатах Америки. Вона є одним із напрямків «нової журналістики» і передбачає безпосередню участь оповідача в матеріалі, тобто, замість звичного образу стороннього спостерігача, який

усебічно висвітлює ситуацію, гонзо-журналіст є однією зі сторін конфлікту й висвітлює проблему крізь призму власного бачення. «Тексти, написані в стилі «нового журналізму», стали предметом аналізу багатьох учених у США: Е. Денніса (Dennis, 2011), М. Вайнгартена (Weingarten, 2005), Н. Сімса (Sims, 1994), М. Крамера (Kramer, 1994). Поняття «нового журналізму» з'являється в наукових працях низки українських дослідників: В. Здоровеги (Здоровега, 2004), М. Василенка (Василенко, 2008), Т. Денисової (Денисова, 2012), І. Михайлина (Михайлин, 2011), М. Титаренко (Титаренко, 2011), Б. Носової (Носова, 2016), Т. Хітрової (Хітрова, 2010), Г. Стембковської (Стембковська, 2011) та інших. На відміну від своїх американських колег, вітчизняні науковці здебільшого розглядають цей феномен побіжно, у контексті інших проблем. Окрім того, в Україні досі бракує ґрунтовних наукових розвідок із «нового журналізму». Досліджуючи творчість засновника нового журналізму Тома Вульфа (Wolfe, 1972), Лілія Шутяк (Шутяк, 2014; Шутяк, 2015) дійшла висновку, що у своїх матеріалах публіцист разом із колегами по перу Н. Мейлером (Mailer, 1948), М. Герром (Herr, 1977), Т. Капоте (Capote, 1958), Г. Томпсоном (Томпсон, 2016), Д. Дідіон (Didion, 1963) та ін. дотримувалися чотирьох основних технік «нового журналізму»:

1) вибудовування матеріалу сцена-за-сценою, коли оповідь раптово переходить від одного епізоду до іншого, без довгих історичних екскурсів;

2) обов'язкова присутність репортера на місці події, детальна фіксація діалогів персонажів, що дозволяє якнайкраще розкрити їхню особистість завдяки мовленню;

3) принцип «хамелеона»: можливість подивитися на певне явище очима його учасників, перманентна зміна точки зору, коли журналіст дозволяє собі втрутитися у внутрішній світ очевидців події;

4) опис жестів дійової особи, її характеру, звичок, манери розмовляти, інтер'єру тощо. Дочірнім стилем нового журналізму є гонзо-журналістика, яку започаткував американський журналіст Гантер Томпсон, відомий завдяки провокаційності й стилю своїх робіт. Чи не найчіткіше особливості його викладу прослідковується в романі «Страх і відраза в Лас-Вегасі: шалена подорож у серце американської мрії» (Thompson, 1971), що вперше з'явився як історія із двох частин у журналі «Rolling Stone» (Rolling Stone, 1971). У стилістиці автора нерідко прослідковується суб'єктивність й експериментальні письмові техніки, що підсилюють емоційне забарвлення тексту для кращого сприйняття його читачем. Г. Томпсон одним із перших почав висувати себе (автора) на передній план і використовував у своїх матеріалах сарказм, гострий гумор і різкі переходи від важливих подій до несерйозних жартів. Також журналіст застосовував ексцесивний підхід, використовуючи алкоголь, наркотики й аморальні дії для створення епатажних ситуацій. Удавався Г. Томпсон і до різкої критики влади, корупції, соціальної системи й авторитарних норм.

Після епохи Г. Томпсона гонзо-журналістика почала призвичаюватися, утілюючи нові ідеї й підходи. З'явилися нові жанри: гонзо-репортажі, гонзо-документальні фільми й гонзо-блоги. Оповіді в гонзо-журналістиці притаманна різкість, вульгарність й агресивність, використання сарказму й гіперболізація. При цьому, однак, гонзо-журналістика привертає увагу аудиторії до певних проблем, навчає критичного мислення й усвідомлення ненормативності негативних явищ. Саме емоційна різкість і провокативність цього стилю викликає ажіотаж навколо творів. Саме тому багато фахівців схильні вважати, ніби гонзо – літературний стиль, не дотичний до журналістики, однак саме присутність на місці події, опис проблеми з точки зору неупередженого глядача, злиття з інтер'єром (принцип хамелеона), детальний опис розмов і настроїв оточуючих, фіксація поведінки й психосоматики – усе це підкреслює зв'язок гонзо-журналістики з художньою оповіддю. Така методика написання матеріалів підсилює їхню якість і допомагає читачу краще зрозуміти глибину питання. Водночас це дозволяє авторам вільно висловлювати власну думку,

удаватися до нестандартних форм розповіді й забезпечувати прозорість матеріалу так, щоб читач зрозумів мотивацію й думки автора. Гонзо-журналістика нерідко є єдиною, що порушує важливі питання, не цензуруючи при цьому ситуацію чи позицію автора. Різкий виклад стилю й розголос, що він викликає, допомагає висвітлювати складні питання та спонукати реципієнтів до змін й висновків.

Цікавим є порівняння гонзо-журналістики з постами в соціальних мережах, якими ділиться людство. Це порівняння знаходимо в матеріалі Вадима Германа: «Гантер Томпсон – рок-зірка журналістики або апостол контркультури». Там указано:

«Усі ми робимо те, що робив засновник гонзо-журналізму 50 років тому – живемо як вміємо. Говоримо те, що думаємо. Він говорив це у випусках «The Rolling Stones», а ти це говориш у фейсбуці. Сарісі? Він ділився тим, що мав. Ти ділишся тим, що маєш. Гонзо – означає бути собою» (Герман, 2023).

Стівен Гувер дав таке визначення терміна: «Гонзо-журналістика – це стиль репортажу, де журналіст набагато більше, ніж окремий оглядач подій, що він фіксує. Вона відкидає об'єктивність заради яскравого зображення подій, які суб'єктивно переживав репортер. Гонзо-журналіст є частиною історії або за збігом обставин, або за прагненням узяти участь у формуванні подій» (Hoover, 2009).

На відміну від гонзо-журналістики, яку мало досліджували, творчість Сергія Жадана стала ключовою для багатьох наукових досліджень у галузях літературознавства, мовознавства. Індивідуально-авторський стиль, полідискурсивність релігійного, міфологічного у творах, багатоаспектність тематики й проблематики, музичність й інтертекстуальність прози й поезії стали предметом досліджень А. Бабенко (Бабенко, 2021), І. Борисюк (Борисюк, 2023), Я. Голобородька (Голобородько, 2005), Т. Гундорової (Гундорова, 2005), А. Землянської (Землянська, 2014), Н. Левченко, Л. Печерських (Левченко і Печерських, 2020), І. Онікієнко (Онікієнко, 2019), Я. Поліщука (Поліщук, 2015), О. Романенко (Романенко, 2011), Т. Свербілової (Свербілова, 2018), Р. Харчук (Харчук, 2008), О. Юрчука (Юрчук, 2012) та інших. Певні маркери цих досліджень стали опорними в аналізі нашої проблеми. Варто додати, що ідейні погляди Сергія Жадана мають великий вплив на формування ціннісно-орієнтованого портрета сучасного українського суспільства, зокрема молоді, чії стандарти лише закладаються. Репутація Сергія Жадана має дві складові: Сергія Жадана як інтелектуала, письменника й громадського діяча й Жадана-бунтаря, лідера музичних рок-гуртів «Жадан і Собаки», «Лінія Маннергейма». До речі, другий образ перегукується з постаттю гонзо-журналіста й критика Лестера Бенгса, якому приписують введення термінів «хеві-метал» і «панк». Очевидно, що ім'я Сергія Жадана є авторитетним не лише в українському суспільстві, а й для світової спільноти, а його твори – не лише проза, а й потужний інструмент у формуванні поглядів й переусвідомленні дійсності. У своїй праці Анастасія Вегеш так характеризує авторську позицію у творах Сергія Жадана:

«Він або про когось розказує, або з кимось веде бесіду, або виконує якусь дію. Персонаж Жадан майже нічим не відрізняється від оточуючого середовища, від «сотень безіменних героїв, які мало сплять, багато п'ють і розмовляють, вони постійно потрапляють у дурнуваті невігадані ситуації, з них сміються небеса, їм багато чого пробачають боги...» Герой Шура з роману «Anarchy in the UKR» (Жадан, 2005) називає Жадана Леніним» (Вегеш 2007).

Це підкреслює пряму присутність автора у творі, що притаманно стилю гонзо-журналістики. Водночас прослідковується характер героїв, їхня емоційна заангажованість й акцент на нездоровому способі життя (споживання алкоголю), уживання ненормативної лексики й політичної сатири (порівняння з Леніном), що також є маркерами гонзо-журналістики. Катерина Кирилова справедливо зазначає, що «феномен успішності Жадана в тому, що він не корчить із себе далеку і недосяжну зірку, він свій, близький, простий і відвертий» (Кирилова, 2006).

Антоніна Журбенко (Журбенко, 2022) вважає, що «епіка Сергія Жадана характеризується деструктивністю, провокативністю, епатажністю, поглибленим психологізмом, тяжіє до загальноєвропейських форм постмодернізму. Його творчість визначається не тільки письменницькою майстерністю, а й активною життєвою позицією: він є активним учасником політичних акцій, а в час російсько-української війни займається волонтерством» (Коляда, Коляда, 2019). Літературознавці (Дзюба, 2017; Журбенко, 2022; Вегеш, 2007 тощо) у наукових дослідженнях, присвячених романістиці Сергія Жадана, акцентують увагу на питаннях індивідуально-авторського стилю митця, полідискурсивності релігійного, міфологічного у творах, багатоаспектності тематики й проблематики, музичності й інтертекстуальності прози та поезії.

Отже, Сергій Жадан є авторитетною постаттю в українському суспільстві, його думкою керуються та її поважають, а його твори формують нові ідейно-ціннісні погляди в сучасному суспільстві й привертають увагу до низки проблем.

З огляду на результати, що вважаємо умовно дотичними до аналізованої проблеми експлікації елементів гонзо-журналістики у творчості Сергія Жадана, ми сформулювали такі дослідницькі параметри: об'єкт, предмет дослідження, його мету й гіпотезу.

Методи й методика дослідження

Методи, якими ми користувалися під час дослідження, можна умовно поділити на теоретичні та практичні.

Серед *теоретичних* методів можна виділити гіпотетико-дедуктивний метод, завдяки якому ми висунули гіпотезу про те, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики. Вищезгадану гіпотезу ми дедуктивним й індуктивним способами доводили, беручи до уваги виведення часткових висновків від загальних засновків про те, що гонзо-журналістика може бути виражена в будь-якій формі й упродовж часу свого існування вона зазнала змін, з анархічно-аморальної ставши такою, що пропагує свободу висловлення в різних формах, а отже, може бути притаманною літературі чи музиці. Також ми здійснили аналіз дотичних до досліджуваної нами теми наукових статей та їхній синтез із власними спостереженнями.

Із *практичних* методів ми користувалися методом опитування, який застосовувався нами як фіксація думок респондентів завдяки чотирьом запитанням.

Методика дослідження полягала в таких кроках. Ми провели опитування на платформі «GoogleForms», яке допомогло нам установити важливість проведення цього дослідження та зробити висновки на основі згаданої теми.

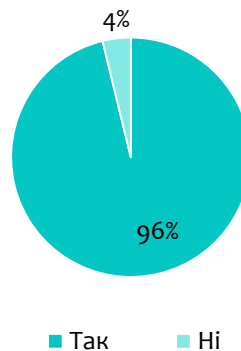
Респондентами стали 53 (100%) чоловіки й жінки віком від 18 років. Усі опитувані є громадянами України. Під час опитування ми навели коротку біографічну довідку для ознайомлення респондентів із постаттю Сергія Жадана й дали визначення й основні особливості гонзо-журналістики. Після цього ми запропонували опитуваним відповісти на три тестові й одне запитання, що потребує розгорнутої відповіді.

1. «Чи вважаєте Ви важливим проведення дослідження, яке б сформувало характеристику гонзо-журналістики в Україні?». Варіанти відповідей – «так» або «ні».
2. «Чи знайомі Ви із творчістю Сергія Жадана?». Варіанти відповідей – «так» або «ні».
3. «Чи вважаєте Ви, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики?». Варіанти відповідей – «так», «ні», «не знайомий (-а) із його творчістю».
4. «Якщо так, то які з його творів, на Вашу думку, містять елементи гонзо-журналістики?».

Результати

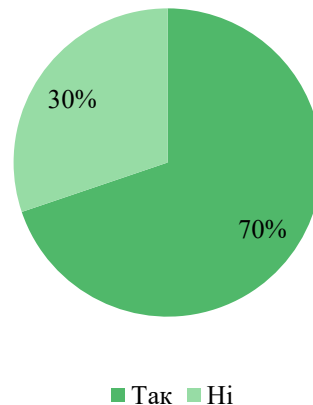
На основі аналізу відповідей у проведеному опитуванні (результати опитування представлені нижче у формі циклограми до кожного запитання) ми встановили, що 96,2% респондентів вважають необхідним дослідження гонзо-журналістики в Україні. Варіант «ні» обрали 3,8% опитуваних.

*Циклограма 1. Відповіді респондентів на запитання
Чи вважаєте Ви важливим проведення дослідження,
яке б сформувало характеристику гонзо-
журналістики в Україні?"*



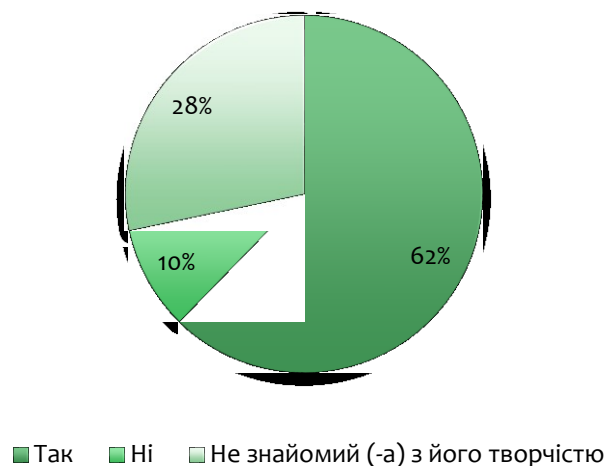
Із творчістю Сергія Жадана знайомі 69,8% опитуваних, відповідно 30,2% респондентів обрали варіант «ні».

Циклограма 2. Відповіді респондентів на запитання "Чи знайомі Ви із творчістю Сергія Жадана?"

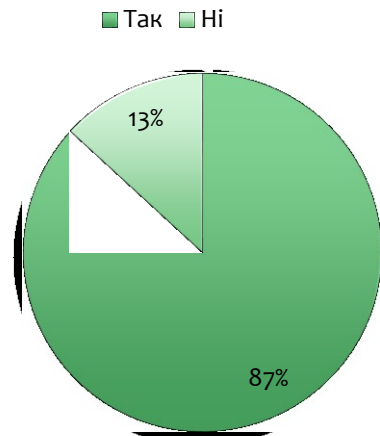


На запитання «Чи вважаєте Ви, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики?» 62,3% усіх учасників опитування (33 особи) відповіли ствердно. 9,4% респондентів (5 осіб) не згодні з тим, що елементи гонзо властиві творчості митця, 28,3% (15 учасників) обрали варіант «не знайомий (-а) із його творчістю». Отже, для збереження актуальності нашої вибірки, у цьому запитанні ми акцентували увагу на реципієнтах, що знайомі із творчістю митця (38 осіб). Серед них 13,15% не згодні з тим, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики, а 86,85% згодні з даною тезою.

Циклограма 3. Відповіді респондентів на запитання "Чи вважаєте Ви, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики?"



Циклограма 4. Відповіді респондентів, які знайомі з творчістю автора, на запитання "Чи вважаєте Ви, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики?".



Останнє запитання нашого опитування «Які із творів Сергія Жадана, на Вашу думку, містять елементи гонзо-журналістики?» передбачало розгорнуту відповідь. Твором, який найчастіше називали респонденти, стала книга «Anarchy in the UKR». Іншими варіантами відповідей були «Ворошиловград» (Жадан, 2012), «Депеш Мод» (Жадан, 2004), «Інтернат» (Жадан, 2017), «Капітал» (Жадан, 2006), «Гімн демократичної молоді» (Жадан, 2006) та «Біг Мак» (Жадан 2006). Також опитувані вважають, що пісні Сергія Жадана, який є фронтменом гурту «Жадан і Собаки», теж є прикладом гонзо-журналістики. Далі подається думка-реакція опитуваного К.: «Найочевиднішим, на мою думку, прикладом гонзо-журналістики є текст пісні «Автозак», де, по суті, розповідається про підготовку та проведення акцій протесту від імені одного із протестувальників. Також у пісні «Кокаїн» у саркастичному форматі розповідається про корупцію в Україні». Серед пісень, окрім твору «Автозак», також називали «Натаха» та «Кобзон».

Серед тих, хто знайомий із творчістю Сергія Жадана, 87% опитуваних назвали його поезію такою, що містить елементи гонзо-журналістики.

Обговорення результатів дослідження

Проаналізувавши результати опитування, ми виявили певну тенденцію.

1. Явище гонзо-журналістики є важливим чинником формування свідомості сучасних українців, тому подальші дослідження цієї теми є потрібними й важливими.

2. Гонзо-журналістика зазнала певних видозмін за час свого існування не тільки у формі подання реципієнту (друковані тексти, книги, фільми, відео- чи аудіорепортажі, поезія або музичні твори), але й у контекстуальному наповненні.

3. Твори Сергія Жадана містять елементи гонзо-журналістики, при цьому не тільки літературні надбання, але й музичні.

Останній пункт можемо легко перевірити, проаналізувавши вищеназвані твори Сергія Жадана. У них є оповідь від першої особи чи змальована присутність автора під час зображуваних подій. Ліричний герой, якого Сергій Жадан ототожнює із собою, часто порушує проблеми суспільства, удаючись при цьому до різкого чи іронічного висловлення

власної думки, яку можемо вважати основною у творі. Герої творів Сергія Жадана також мають упередженість до певних подій. Також у творчості митця часто вживається нецензурна лексика, є елементи злочинного світу, сатира щодо політичних ідеологій і стосовно політичних діячів, а також поведінка, що пропагує нездоровий спосіб життя (алкоголь, наркотики, випадкові інтимні зв'язки). Особливо доречним став вибір респондентів на користь твору «Anarchy in the UKR», у якому Сергій Жадан удасться до суб'єктивізму й постановки проблеми ідейно-політичного вибору. На нашу думку, за своїм настроєм і стилем роман має схожість із працею Гантера Томпсона «Страх і відраза в Лас-Вегасі: шалена подорож у серце американської мрії», що вкотре нашоує на думку про наявність таких елементів гонзо-журналістики у творчості письменника-музиканта:

- активне включення автора в текст і його внутрішні рефлексії, які реалізуються у творі;
- суб'єктивний підхід до написання; використання особистого життєвого досвіду у творах;
- нетрадиційний журналістський підхід, що так чи інакше висвітлює контекст певних історичних, культурних, національних чи соціальних подій;
- автор відмовляється від претензій до об'єктивності; експерименти з формою твору, зокрема наявність діалогів, полілогів тощо;
- підвищення гостроти питань, що є важливими й актуальними, бажання висвітлити правду через емоційність і почуття дійових осіб.

Висновки

На початку дослідження було сформовано мету роботи, яка полягала у виявленні елементів гонзо-журналістики у творчості Сергія Жадана. Гіпотеза, яку ми сформулювали, підтвердилася, адже творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики.

На основі проведеного нами опитування, ми визначили, що явище гонзо-журналістики в Україні є та постійно розвивається, однак не є таким, що користується попитом у колі науковців. Багатьох авторів, які використовують цей стиль, вважають літераторами, а їхня творчість крізь призму експлікації елементів гонзо-журналістики досі ніхто не досліджував. Сергій Жадан також є одним із таких авторів. Думки, які він транслює у своїх творах, є важливими для українського читача або слухача, вони також містять елементи гонзо-журналістики: автор дотримується суб'єктивності, використовує гумористичні й вульгарні елементи, схильний до різкості й критики й порушує основні проблеми суспільства в довільній і легкій формі художнього твору. Серед основних ознак, які притаманні гонзо-журналістиці та є у творах автора, його внутрішні рефлексії та «присутність» у тексті, суб'єктивний підхід до написання, використання власних вражень і досвіду у творах; нетрадиційний журналістський підхід, що висвітлює контекст певних історичних, культурних, національних чи соціальних подій; непретензійність до об'єктивності; експерименти з формою твору, підвищення гостроти питань, що є важливими й актуальними, прагнення висвітлити правдивість завдяки емоційності, почуттям персонажів у творах.

Заява

Фінансування

Це дослідження не було профінансовано жодною організацією та здійснювалося за рахунок автора.

Конфлікт інтересів

Жодного.

Етика

Матеріал, що подано в цій статті, відповідає всім пунктам і вимогам, що висунуті Комісією з етики редакторсько-видавничого відділу громадської організації «Науково-освітній центр «УСПІШНИЙ»».

Авторське право

Це стаття відкритого доступу, яка розповсюджується на умовах Creative Commons Attribution. Ліцензія, яка дозволяє необмежене використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії за умови, якщо оригінальний автор і джерело вказано належним чином.

Подяка.

Висловлюємо подяку докторові філологічних наук, професору Олександрові Холоду за настанови та поради, а також за розуміння й професіоналізм, яким він завжди готовий поділитися. Також дякуємо кандидату філологічних наук, доценту Соломії Хороб за вміння зацікавити темою.

Література

- Capote, T. (1958). *Breakfast at Tiffany's*. New-York: Random House, 179.
- Dennis, E. (2011). *Other voices: the new journalism in America*. In Everette E. Dennis and William L. Rivers. New Brunswick: Transaction Publishers, 224.
- Didion, J. (1963). *Run River*. New-York: Vintage International, 272.
- Herr, M. (1977). *Dispatches*. New York City: Knopf, 272.
- Hoover, S. (2009). Thompson and gonzo journalism: A research guide. *Las Vegas: Reference Services Review*, 37(3), 326–339. <http://dx.doi.org/10.1108/00907320910982811>
- Kramer, M. (1994). Breakable rules for literary journalists. *Literary Journalism: A New Collection of the Best American Nonfiction* (Ed. by Norman Sims, Mark Kramer). New York: Ballantine, 21–34.
- Mailer, N. (1948). *The Naked and the Dead*. New-York: Rinehart & Company, 721.
- Rolling Stone (1967). Magazine Archives «Rolling Stone». *Rolling Stone*. Archived from the original on November 21, 2017. Retrieved November 20, 2017.
- Sims, N. (1994). The Art of Literary Journalism. *Literary Journalism: A New Collection of the Best American Nonfiction*. New York: Ballantine, 3–19.
- Thompson, H.S. (1971). *Fear and Loathing in Las Vegas: A Savage Journey to the Heart of the American Dream*. Random House, 204.
- Weingarten, M. (2005). *The Gang That Wouldn't Write Straight: Wolfe, Thompson, Didion, and the New Journalism Revolution*. New York: Three Rivers Press, 325.
- Wolfe, T. (1972). The Birth of the New Journalism. Eyewitness Report by Tom Wolfe. *New York Magazine*. Retrieved from <http://nymag.com/news/media/47353/>
- Бабенко, А.О. (2021). *Поетика прози Сергія Жадана* (Неопублікована докторська дисертація). Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ.
- Белей, Л. (2023, 4 серпня). Химерний соцреалізм Сергія Жадана. <http://litakcent.com/2010/09/27/dvi-recenziji-na-voroshylvhrad/>
- Борисюк, І. (2023, 20 серпня). Музика як культурний текст у романі «Ворошиловград» С. Жадана. elibrary.kubg.edu.ua/5636/1/I_Borysiuk_nznukma_150_gi.pdf
- Василенко, М. (2008). Репортаж. Перспективи подолання жанрової кризи. *Наукові записки Інституту журналістики*, 33, 11–14.

- Вегеш, А. (2007). Ономастична територія Сергія Жадана. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Філологія*, 16. Ужгород: Видавництво Ужгородського Національного Університету «Говерла», 74–78.
- Винничук, Ю. (2013). Как ныне собирается вещей Азар. Retrieved from <http://tsn.ua/analitika/kak-ninye-sbirayetsya-vyeschiy-azar-280844.html>
- Герман, В. (2023, 20 серпня). Гантер Томпсон – рок-зірка журналістики або апостол контркультури. *Weche*. <https://www.weche.info/blog/iavishcha-47/post/ganter-tompson-rok-zirka-zhurnalistiki-abo-apostol-kontrkulturi-5694>
- Голобородько, Я. (2005). Легітимізація українського андеграунда. «Депеш мод» як «Modern Talking» Сергея Жадана. *Дзеркало тижня*. Отримано з https://zn.ua/ART/legitimatsiya_ukrainskogo_andegraunda_depesh_mod_kak_modern_talking_sergeya_zhadan_a.html
- Гундорова, Т. (2005). *Післячорнобильська бібліотека. Український літературний постмодерн*. Київ: Критика, 263.
- Денисова, Т. (2012). *Історія американської літератури*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 487.
- Дзюба, І. М. (2017). *Чорний романтик Сергій Жадан*. Київ: Либідь, 112.
- Жадан, С. (2005). *Anarchy in the UKR*. Харків: Фоліо, 223.
- Жадан, С. (2006). *Біг Мак*. Київ: Критика, 232.
- Жадан, С. (2004). *Депеш Мод*. Харків: Фоліо, 229.
- Жадан, С. (2006). *Гімн демократичної молоді*. Харків: Фоліо, 223.
- Жадан, С. (2006). *Капітал*. Харків: Фоліо, 797.
- Жадан, С. (2017). *Інтернат*. Чернівці: Meridian Czernowitz, 336.
- Жадан, С. (2012). *Ворошиловград*. Харків: Фоліо, 442.
- Журбенко, А. (2022). Інтермедіальний вимір прози Сергія Жадана. *Кривий Ріг*. <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6742>
- Забужко, О. (2006). *Let My People Go: 15 текстів про українську революцію*. Київ: Факт, 232.
- Здоровега, В. (2004). *Теорія і методика журналістської творчості*. Львів: ПАІС, 268.
- Землянська, А. (2014). Трагічний образ української молоді у романі С. Жадана «Ворошиловград». *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*, 114–116. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_45_34
- Кирилова, К. (2006, 5 листопада). Нобелівська премія в рахунок пенсії. *Post Поступ*, 23.
- Коляда, І., Коляда, Ю. (2019). Волонтерська діяльність Сергія Жадана. *Історія в рідній школі*, 11, 11–13.
- Левченко, Н., Печерських Л. (2020). *Інтермедіальність як засіб відображення дійсності в романі Сергія Жадана «Інтернат»*. Сімферополь: Видавничий дім «Гельветика», 42.
- Михайлин, І. (2011). Природа факту в площині журналістики. Харків: *Збірник Харківського історико-філологічного товариства*, 120–138.
- Носова, Б. (2016). *Міжнародна журналістика: сучасна зарубіжна публіцистика*. Київ, 127.
- Онкієнко, І. (2019). Полідискурсивність роману Сергія Жадана «Інтернат». *Філологічні студії. Лінгвістика і поетика тексту*, 19, 77–90.
- Поліщук, Я. (2015). *Література майданного гарту*. Київ: Київський університет імені Бориса Грінченка, 172–176.
- Романенко, О. (2011). Місто і герой: стильові домінанти та жанрові особливості роману «Ворошиловград» С. Жадана. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка (філологічні науки)*, 24 (235), 36–41.

- Свербілова, Т. (2018). Взаємодія візуального і наративного рівнів у сучасному романі дороги («Інтернат» Сергія Жадана і «Похований велетень» Кадзуо Ішігуро). *Сучасні літературознавчі студії*, 172–180.
- Стембковська, Г. (2011). Історія та істерія: суб'єктивний досвід як основа оповіді та художні експерименти американських «нових журналістів» (1960–1970-ті рр.). *Американські літературні студії*. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 247–256.
- Титаренко, М. (2011). Американський новий журналізм. *Terra In/cognita*. <http://www.mediakrytyka.info/za-schokrytykuuyut-media/amerykanskyu-novyuy-zhurnalizm-terra-incognita.html>.
- Харчук, Р. (2008). *Сучасна українська проза. Постмодерний період*. Київ: Видавничий центр «Академія», 247.
- Хітрова, Т. (2010). Тенденції трансформації класичних жанрових моделей (на прикладі «Репортажних текстових форм»). *Журналістика*, 9(34), 89–95.
- Шутяк, Л. (2015). «Новий журналізм» у медійному дискурсі України: тенева та жанрово-стилістичні ознаки (Неопублікована докторська дисертація). Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. *Дніпропетровськ*.
- Шутяк, Л.М. (2014). Особливості українського художнього репортажу в контексті «нового журналізму». *Держава та регіони. Соціальні комунікації*, 1–2, 154–158.
- Юрчук, О. (2012). Міфологізація радянського минулого в українському сучасному повсякденні (за романом «Депеш Мод» С. Жадана). *Актуальні проблеми слов'янської філології. Серія: лінгвістика і літературознавство*, XXVI (2), 201–208.

Reference

- Babenko, A.O. (2021). Poetyka prozy Serhiia Zhadana [Serhiy Zhadan's prose poetics]. (Neopublikovana doktorska dysertatsiia). Kyivskiy natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka, Kyiv.
- Belei, L. (2023, 4 serpnia). Khymernyi sotsrealizm Serhiia Zhadana [Serhiy Zhadan's whimsical socialrealism]. <http://litakcent.com/2010/09/27/dvi-recenziji-na-voroshilovhrad/>
- Borysiuk, I. (2023, August 20). Musyka yak kulturnyi text u romani «Voroshilovgrad» S. Zhadana [Music as a cultural text in the novel «Voroshilovgrad» by S. Zhadan]. elibrary.kubg.edu.ua/5636/1/I_Borysiuk_nznukma_150_gi.pdf
- Capote, T. (1958). *Breakfast at Tiffany's*. New-York: Random House, 179.
- Denysova, T. (2012). *Istoriya amerykanskoj literatury [History of American Literature]*. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylyanska akademiya», 487.
- Dennis, E. (2011). *Other voices: the new journalism in America*. In Everette E. Dennis and William L. Rivers. New Brunswick: Transaction Publishers, 224.
- Didion, J. (1963). *Run River*. New-York: Vintage International, 272.
- Dziuba, I. (2017). *Chornyi romantyk Serhiy Zhadan [Serhiy Zhadan, a black romantic]*. Kyiv: Lybid, 112.
- Herman, V. (2023, August 20). Hunter Thompson is a rock star of journalism or an apostle of the counterculture. Retrieved from <https://www.weche.info/blog/iavishcha-47/post/ganter-tompson-rok-zirka-zhurnalistiki-abo-apostol-kontrkulturi-5694>
- Herr, M. (1977). *Dispatches*. New York City: Knopf, 272.
- Holoborodko, Ya. (2005). Lehytymatsyia ukraynskoho andehraunda. «Depesh mod» kak «Modern Talking» Serheia Zhadana [Legitimation of the Ukrainian underground. «Despatch of Mod» as «Modern Talking» by Sergey Zhadan]. *Dzerkalo tyzhnia – Mirror of the week*. Retrieved

- from https://zn.ua/ART/legitimatsiya_ukrainskogo_andegraunda_depesh_mod_kak_modern_talking_sergeya_zhadana.html
- Hoover, S. (2009). Thompson and gonzo journalism: A research guide. *Las Vegas: Reference Services Review*, 37(3), 326–339. <http://dx.doi.org/10.1108/00907320910982811>
- Hundorova, T. (2005). *Pislyachornobylska biblioteka. Ukrayinsky literaturnyy postmodern [Post-Chernobyl Library. Ukrainian literary postmodern]*. Kyiv: Krytyka, 263.
- Kharchuk, R. (2008). *Suchasna ukrayinska proza. Postmodernyy period [Modern Ukrainian prose. Postmodern period]*. Kyiv: Vydavnychyy tsentr «Akademiya», 247.
- Khitrova, T. (2010). Tendentsiyi transformatsiyi klasychnykh zhanrovykh modeley (na prykladi «Reportazhnykh tekstovykh form») [Trends in the transformation of classical genre models (on the example of «Reporting text forms»)]. *Zhurnalistyka – Journalism*, 9(34), 89–95.
- Koliada, I., Koliada, Yu. (2019). Volonterska diialnist Serhii Zhadana [Volunteer activity of Serhiy Zhadan]. *Istoriia v ridnii shkoli – History in native school*, 11, 11–13.
- Kyrylova, K. (2006, November 5). Nobelivska premiia v rakhunok pensii [Nobel prize at the expense of a pension]. *Post Postup – Post Progress*, 23.
- Kramer, M. (1994). Breakable rules for literary journalists. *Literary Journalism: A New Collection of the Best American Nonfiction* (Ed. by Norman Sims, Mark Kramer). New York: Ballantine, 21–34.
- Levchenko, N., Pecherskykh L. (2020). *Intermedialnist yak zasib vidobrazhennya diysnosti v romani Serhiya Zhadana «Internat» [Intermediality as a means of reflecting reality in Serhiy Zhadan's novel «Boarding»]*. Simferopol: Vydavnychyy Dim «Helvetyka», 42.
- Mailer, N. (1948). *The Naked and the Dead*. New-York: Rinehart & Company, 721.
- Mykhaylyn, I. (2011). Pryroda faktu v ploshchyni zhurnalistyky [The nature of the fact in the field of journalism]. Kharkiv: Zbirnyk Kharkivskoho istoryko-filolohichnoho tovarystva – Collection of the Kharkiv Historical and Philological Society, 120–138.
- Nosova, B. (2016). *Mizhnarodna zhurnalistyka: suchasna zarubizhna publitsystyka [International journalism: modern foreign journalism]*. Kyiv, 127.
- Onikiienko, I. (2019). Polidyskursyvnist romanu Serhii Zhadana «Internat» [Polydiscursive nature of Serhiy Zhadan's novel «Boarding School»]. *Filolohichni studii. Linhvistyka i poetyka tekstu – Philological studies. Linguistics and poetics of the text*, 19, 77–90. <https://doi.org/10.31812/filstd.v19i0.2324>
- Polishchuk, YA. (2015). *Literatura maydannoho hartu [Literature of Maidan hardenin]*. Kyiv: Kyivskyy universytet imeni Borysa Hrinchenka, 172–176.
- Rolling Stone (1967). Magazine Archives «Rolling Stone». *Rolling Stone*. Archived from the original on November 21, 2017. Retrieved November 20, 2017.
- Romanenko, O. (2011). Misto i heroy: stylovi dominanty ta zhanrovi osoblyvosti romanu «Voroshylivhrad» S. Zhadana [The city and the hero: stylistic dominants and genre features of the novel «Voroshilovgrad» by S. Zhadan]. *Bulletin of Taras Shevchenko Luhansk National University (philological sciences)*, 24 (235), 36–41.
- Shutiak, L.M. (2014). Osoblyvosti ukrainskoho khudozhnoho reportazhu v konteksti «novoho zhurnalizmu» [Peculiarities of Ukrainian feature reporting in the context of «new journalism»]. *Derzhava ta rehiony. Sotsialni komunikatsii – State and Regions. Social Communications*, 1–2, 154–158.
- Shutiak, L. (2015). «Novyi zhurnalizm» u mediinomu dyskursi Ukrainy: geneza ta zhanrovostylistychni oznaky [«New journal» in the copper discourse of Ukraine: genesis and genre-stylistic features]. (Neopublikovana doktorska dysertatsiia). Dnipropetrovskyy natsionalnyi universytet imeni Olesia Honchara. Dnipropetrovsk.

- Sims, N. (1994). *The Art of Literary Journalism. Literary Journalism: A New Collection of the Best American Nonfiction*. New York: Ballantine, 3–19.
- Stembkovska, H. (2011). Istoriya ta isteriya: subyektivnyy dosvid yak osnova opovidi ta khudozhni eksperymenty amerykanskykh «novykh zhurnalistiv» (1960–1970-ti rr.) [History and Hysteria: Subjective Experience as the Basis of Narrative and Artistic Experiments of the American «New Journalists» (1960s–1970s)]. *Amerykanski literaturni studii – American Literary Studies*. Kyiv: Vydavnychiy dim «Kyievo-Mohylianska akademiia», 247–256.
- Sverbilova, T. (2018). Vzeyemodiyavizualnohoinaratyvnohorivnivusuchasnomuromanidorohy («Internat» Serhiya Zhadanai «Pokhovanyy veleten» Kadzuo Ishihuro) [The interaction of visual and narrative levels in the modern road novel («Boarding» by Serhiy Zhadan and «The Buried Giant» by Kazuo Ishiguro)]. *Cuchasni literaturoznavchi studii – Contemporary Literary Studies*, 172–180, 172–180.
- Thompson, H.S. (1971). *Fear and Loathing in Las Vegas: A Savage Journey to the Heart of the American Dream*. Random House, 204.
- Tytarenko, M. (2011). Amerykanskyy novyy zhurnalizm [American New Journalism]. Terra In/cognita. Retrieved from <http://www.mediakrytyka.info/za-schokrytykuyut-media/amerykanskyy-novyy-zhurnalizm-terra-incognita.html>.
- Vehesh, A. (2007). Onomastychna terytoriia Serhiia Zhadana [Serhiy Zhadan's onomastic territory]. *Naukovi visnyk Uzhhorodskoho universytetu. Serii: Filolohiia – Scientific Bulletin of Uzhhorod University. Series: Philology*, 16. Uzhhorod: Vydavnytstvo Uzhhorodskoho Natsionalnoho Universytetu «Hoverla», 74–78.
- Vasylenko, M. (2008). Reportazh. Perspektyvy podolannya zhanrovoyi kryzy [Reportage. Prospects for overcoming the genre crisis]. *Naukovi zapysky Instytutu zhurnalistyky – Scientific Notes of the Institute of Journalism*, 33, 11–14.
- Vynnychuk, Yu. (2013). Kak nynie sbirayetsya veschiy Azar. Retrieved from <http://tsn.ua/analitika/kak-ninye-sbirayetsya-vyeschiy-azar-280844.html>
- Weingarten, M. (2005). *The Gang That Wouldn't Write Straight: Wolfe, Thompson, Didion, and the New Journalism Revolution*. New York: Three Rivers Press, 325.
- Wolfe, T. (1972). The Birth of the New Journalism. Eyewitness Report by Tom Wolfe. *New York Magazine*. Retrieved from <http://nymag.com/news/media/47353/>
- Zabuzhko, O. (2006). *Let My People Go: 15 textiv pro ukrainsku revolyutsiu [Let My People Go: 15 articles about the Ukrainian revolution]*. Kyiv: Fact, 232.
- Zdoroveha, V. (2004). *Teoriia i metodyka zhurnalistyky i tvorchosti [Theory and methodology of journalistic creativity]*. Lviv: PAIS, 268.
- Zemlyanska, A. (2014). Trahichnyy obraz ukrayinskoyi molodi u romani S. Zhadana «Voroshilovhrad». *Naukovi zapysky Natsionalnoho universytetu «Ostrozka akademiya» – Scientific notes of the National University «Ostroh Academy»*, 114–116. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoaf_2014_45_34
- Zhadan, S. (2004). *Depeche Mode*. Afterword by P.A. Zagrebely. Kharkiv: Folio, 229.
- Zhadan, S. (2005). *Anarchy in the UKR*. Kharkiv: Folio, 223.
- Zhadan, S. (2006). *BigMak*. Kyiv: Krytyka, 232.
- Zhadan, S. (2006). *Democratic Youth Anthem*. Kharkiv: Folio, 223.
- Zhadan, S. (2006). *Kapital*. Kharkiv: Folio, 797.
- Zhadan, S. (2012). *Voroshilovgrad*. Kharkiv: Folio, 442.
- Zhadan, S. (2017). *The Orphanage*. Chernivtsi: Meridian Czernowitz, 336.
- Zhurbenko, A. (2022). Intermedialnyi vymir prozy Serhiya Zhadana. Kryvyi Rih. <http://elibrary.kdpu.edu.ua/xmlui/handle/123456789/6742>

Yurchuk, O. (2012). Mifolohizatsiya_radyanskoho_mynuloho_v_ukrayinskomu_suchasnomu_povsyakdenni (zaromanom «DepeshMod»S. Zhadana) [Mythologizing_of_the_Soviet_past_in_Ukrainian_modern_everyday_life (basedon_S. Zhadan's_novel_Depeche_Mode)]. *Aktualni problemy slovianskoi filolohii. Seriya: linhvistyka i literaturoznavstvo – Actual problems of Slavic philology. Series: linguistics and literary studies*, XXVI (2), 201–208, XXVI (2), 201–208.

**Творчість Сергія Жадана
крізь призму експлікації елементів гонзо-журналістики**

Марія Іванців,

кафедра журналістики

Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника

(м. Івано-Франківськ, Україна)

Анотація

У статті проаналізовано проблему гонзо-журналістики й експлікації її елементів у творчості українського письменника й музиканта Сергія Жадана.

Метою роботи було виявлення елементів гонзо-журналістики у творчості Сергія Жадана. Основними методами дослідження ми обрали гіпотетико-дедуктивний метод, індуктивний метод, аналіз, синтез й опитування. Ми провели опитування на платформі «GoogleForms», яке допомогло нам установити важливість проведення цього дослідження й зробити висновки на основі вищезгаданої теми.

Респондентами стали 53 (100%) жінки й чоловіки віком від 18 років. Усі опитувані є громадянами України. Під час опитування ми навели коротку біографічну довідку для ознайомлення респондентів із постаттю Сергія Жадана й дали визначення й основні особливості гонзо-журналістики. Після цього ми запропонували опитуваним відповісти на три тестові й одне запитання, що потребує розгорнутої відповіді.

1. «Чи вважаєте Ви важливим проведення дослідження, яке б сформувало характеристику гонзо-журналістики в Україні?». Варіанти відповідей – «так» або «ні».

2. «Чи знайомі Ви із творчістю Сергія Жадана?». Варіанти відповідей – «так» або «ні».

3. «Чи вважаєте Ви, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики?». Варіанти відповідей – «так», «ні» та «не знайомий (-а) із його творчістю».

4. «Якщо так, то які з його творів, на Вашу думку, містять елементи гонзо-журналістики?».

Результати дослідження показали, що творчість Сергія Жадана містить елементи гонзо-журналістики.

Ключові слова: Сергій Жадан, гонзо-журналістика, творчість, експлікація.

Submitted to the editor – 17.08.2023

Review 1 – 11.09.2023

Review 2 – 24.09.2023

Accepted for printing – 28.09.2023

Подано до редакції – 17.08.2023

Рецензія 1 – 11.09.2023

Рецензія 2 – 24.09.2023

Прийнято до друку – 28.09.2023

